

Konstuniversitetets miljöprogram 2023–2030

Konsten är ett element i lösningen på klimatkrisen

Versionshistoria

version 1: mars 2023

version 2: maj 2024

Inledning: Konsten är ett element i lösningen på klimatkrisen

För att kunna svara på klimatförändringen, naturförlusten och andra ekologiska hållbarhetskriser krävs en omfattande förändring av verksamheten och tänkandet. Konsten och utbildningen inom konstbranscherna har en viktig roll i den pågående hållbarhetsövergången. Konsten ger verktyg och resurser för att hantera komplicerade ekologiska kriser. Konsten kan också vara en betydande kraft som för den kulturella förändringen framåt samt en plattform för att skapa och pröva nya sätt att existera.

Ett av de sex spetsmålen i Konstuniversitetets strategi är att **konsten är ett element i lösningen på den ekologiska hållbarhetskrisen**. I detta miljöprogram ingår de konkreta åtgärder genom vilka Konstuniversitetet deltar i byggandet av en mer hållbar värld. Vi kommer att fortsätta inkludera förståelse för teman som rör ekologisk hållbarhet och hållbara verksamhetssätt i vår tvärvetenskapliga undervisning, forskning och konstnärliga verksamhet i ännu större utsträckning. Samtidigt sänker vi vår användning av naturresurser och våra utsläpp till en hållbar nivå, så att vår verksamhet är koldioxidneutral¹ före 2030. Vi är medvetna om att främjandet av ekologisk hållbarhet också är kopplat till främjandet av social, kulturell och ekonomisk hållbarhet.

Miljöprogrammet består av tre huvudteman under vilka 19 åtgärder har formulerats. Målen och åtgärderna i miljöprogrammet har fastställts under 2022 i en process där varje person som verkar vid Konstuniversitetet, om hen så har önskat, har kunnat påverka programmets innehåll. Programmet har uppdaterats och preciserats 2024 av styrgruppen för ekologisk hållbarhet och Konstuniversitetets ledningsgrupp.

Miljöprogrammet är inte bara en lista med önskemål, utan det används som ett verktyg som styr mot konst och ett Konstuniversitet som är ekologiskt hållbara och som svarar på hållbarhetskrisen. Vi följer årligen upp hur miljöprogrammet genomförs inom processen för Konstuniversitetets verksamhetsplanering. Programmets framskridande rapporteras öppet och uppdateras vid behov.

¹ Med kolneutralitet avser vi här att åtminstone koldioxidavtrycket från uppvärmningen av lokalerna och elförbrukningen, arbetsresorna och upphandlingarna har minimerats och att de resterande utsläppen har kompenserats på ett högklassigt och tillförlitligt sätt. Målen för kolneutralitetsarbetet preciseras i högskolornas gemensamma arbete.

1 Undervisning, forskning och konstnärlig verksamhet

Vi vill göra det möjligt för våra studerande att växa till mångsidigt tänkande aktörer som arbetar hållbart inom ramen för de ekologiska villkoren inom konstområdena. Vårt mål är att de studerande som utexamineras från Konstuniversitetet ska visa vägen för ett ekologiskt hållbart samhällsligt, kulturellt och konstnärligt aktörskap. Varje år utexamineras hundratals konstnärer, pedagoger, forskare och andra yrkespersoner inom konstbranschen från Konstuniversitetet. Dessa kan i sin egen konstnärliga verksamhet och genom att verka inom samhällets olika delområden bana väg för övergången till hållbarhet.

Konstuniversitetets lär- och forskningsmiljö ger studerandena verktyg för kritiskt tänkande, ökar deras förståelse för miljöfrågor samt hjälper dem att se och skapa möjligheter för konsten i lösningarna på hållbarhetskrisen. Forskningen fördjupar utvecklingssamarbetet inom olika konstområden och öppnar nya perspektiv på alla de sätt, på vilka forskningen kan kopplas till hållbarhetsfrågor.

Vid sidan av undervisning och forskning genomför vi årligen cirka 700 konstnärliga föreställningar, konserter, utställningar eller andra evenemang. I dessa granskar den mångsidiga konstnärliga verksamheten vid Konstuniversitetet arbetet med teman som gäller ekologisk hållbarhet och skapar förutsättningar för detta. I undervisningen, forskningen och den konstnärliga verksamheten testas och utvecklas också ekologiskt hållbara konstnärliga verksamhetssätt i praktiken.

#	Åtgärd	Målår	Ansvarig instans eller enhet	Mål	Uppföljning och indikatorer
1.1	Vi inkluderar den ekologiska hållbarheten genomgående i Konstuniversitetets undervisning.	2030	• Prorektor med ansvar för undervisningen • Från varje akademi och från öppet campus har en ansvarsperson utsetts (direktör, prodekan e.d.) • Ledningsgruppen för grundexamens	Teman för ekologisk hållbarhet ingår i stor utsträckning i Konstuniversitetets undervisning	1. Planer för genomförande av undervisningen: andelen kurser där ekologisk hållbarhet ingår (granskning minst i läroplanens mellanutvärdering 2027 och 2030) 2. Fråga i rektors enkät: "Behandling av ekologiska teman i studierna"

			utbildningen (PJORY)		
1.2	Vi utvecklar det befintliga och nya undervisningsutbudet av teman och praxis för ekologisk hållbarhet.	Kontinuerlig	• Prorektor med ansvar för undervisningen • Från varje akademi och från öppet campus har en ansvarsperson utsetts (direktör, prodekan e.d.) • PJORY	Konstuniversitetets undervisning om teman och praxis kring ekologisk hållbarhet är omfattande och tillgänglig för alla studerande.	Planer för genomförande av undervisningen: andelen kurser där ekologisk hållbarhet ingår (granskning minst i läroplanens mellanutvärdering 2027 och 2030) Fråga i rektors enkät: "Behandling av ekologiska teman i studierna" Kvalitativ utvärdering: studerandenas möjligheter att inkludera hållbarhetsstudier i sina studier och hur väl praxis för universitetets gemensamma undervisning fungerar.
1.3	Vi fortsätter erbjuda studieperioder inom Climate University-nätverket för studerande vid Konstuniversitetet. Vi erbjuder våra kommande studieperioder med hållbarhetstema som en del av utbudet i lämpliga nätverk.	2028	• Prorektor med ansvar för undervisningen • Från varje akademi och från öppet campus har en ansvarsperson utsetts (direktör, prodekan e.d.) • PJORY	Vi har öppnat en studieperiod med hållbarhetstema som en del av utbudet i det valda nätverket för hållbarhetsstudier.	ja/nej
1.4	Vi utvecklar och tillägnar oss hållbar och ansvarsfull praxis för doktorandutbildningen och forskningen. Vi inkluderar ekologiska teman och praxis i de nya läroplanerna för doktorandutbildningen.	2026	• Prorektor med ansvar för forskning • Akademiernas och enheternas prodekaner för forskning osv.	Målen och åtgärderna i anslutning till hållbarhet inom forskningen och doktorandutbildningen har fastställts och åtgärder har vidtagits.	1. Mål och åtgärder fastställda (j/n) 2. Åtgärder har genomförts (uppföljning av den utarbetade åtgärdsplanen)

	I mån av möjlighet beaktar vi hållbarhetsteman i Konstuniversitetets projektfinansieringsansökningar.		Ledningsgruppen för forskning och doktorandutbildning (TTJOR)	Ekologiska teman och praxis ingår i de nya läroplanerna för doktorandutbildningen.	3. Ekologiska teman och praxis ingår i de nya läroplanerna för doktorandutbildningen. (j/n)
1.5	Vi utvecklar och tillägnar oss hållbar praxis för konstnärligt arbete. Vi skapar akademispecifika hållbarhetsanvisningar för det konstnärliga arbetet.	2026	Från varje akademi har en ansvarsperson utsetts (prodekan e.d.)	Hållbarhetsanvisningar har utarbetats, publicerats och integrerats i introduktionen för studerande.	j/n
1.6	Vi stöder gemensamt lärande och delning av hållbar praxis i anslutning till ekologisk hållbarhet bland de studerande vid Konstuniversitetet genom att ordna möten med låg tröskel och genom att upprätthålla en gemensam litteratur- och länklista med anknytning till temat.	Kontinuerlig	Utsedd ansvarig professor (Hanna Johansson)	Möten med låg tröskel har ordnats regelbundet. Den gemensamma litteratur- och länklistan har upprätthållits och uppdaterats.	j/n
1.7	Vi stärker konstens och konstutbildningens samhälleliga roll och skapar nya påverkningsmöjligheter för konsten i hållbarhetsövergången i samarbete med aktörerna inom konstbranschen och våra andra intressentgrupper.	Kontinuerlig	Rector	Vi är aktiva i utvalda samarbetsnätverk.	j/n

2 Hållbar vardag och minskad miljöbelastning

Vi bygger upp ett hållbart och miljövänligt Konstuniversitet tillsammans med hela universitetssamfundet. Anvisningar, riktlinjer och olika utvecklingsåtgärder som gäller bland annat lokaler, resor och upphandlingar stöder och kompletterar hållbara val i vardagen. Vårt mål om kolneutralitet² senast 2030 förutsätter en ekologiskt hållbar verksamhetskultur samt att varje person vid Konstuniversitetet hittar sin egen roll i främjandet av ekologisk hållbarhet och samarbetar för att stärka mer hållbara verksamhetssätt.

#	Åtgärd	Målar	Ansvarig instans eller enhet	Mål	Uppföljning och indikatorer
2.1	Vi följer upp hur planen för minskning av utsläpp framskrider som en del av miljöprogrammets rapportering och preciserar planen vid behov. Vi informerar öppet om våra miljökonsekvenser på vår webbplats.	Kontinuerlig	• Ekonomidirektören • Ansvarsperson för kolberäkningen	• Kolneutralitet 2030 • Delmål i planen för minskning av utsläpp • I bruktagande av beräkning av naturskador när metoden har utvecklats tillräckligt för att tas i bruk vid sidan av den nuvarande kolberäkningen med liknande metoder och utgångsuppgifter	1. Koldioxidavtryck 2. Uppföljning av målen i planen för minskning av utsläpp 3. Beräkning av naturskador när metoden utvecklas i universitetens gemensamma arbete
2.2	Från och med 2030 och framåt kompenserar vi årligen det återstående koldioxidavtrycket på ett högklassigt sätt.	2030	• Ekonomidirektören • Ansvarsperson för kolberäkningen	Kompensationsplan uppgjord och kompensationsbelopp budgeterade	1. Koldioxidavtryck 2. Kompensationsavgifternas andel av universitetets budget
2.3	I upphandlingen inkluderar vi kriterier för ansvarsfullhet i våra anbudsförfrågningar och samlar in information om leverantörernas ansvarsfullhet genom Konstuniversitetets leverantörsenkät.	Kontinuerlig	• Upphandlingschefen	Definieras i dokumentet "Ekologiskt och socialt ansvarsfull upphandling"	1. Procentandelen av anbudsförfrågningarna som innehåller kriterier för ansvarsfullhet (upphandlingar över 30 000 €)

² Med kolneutralitet avser vi här att åtminstone koldioxidavtrycket från användningen och underhållet av lokalerna, arbetsresorna och upphandlingarna har minimerats och att de resterande utsläppen har kompenserats på ett högklassigt och tillförlitligt sätt. Definitionerna för kolneutralitetsarbetet preciseras i högskolornas gemensamma arbete.

	Vi utvecklar leverantörssamarbetet under avtalsperioden och påverkar leverantörernas ansvarsfullhet.				2. Procentandelen av Konstuniversitetets avtalsleverantörer på över 60 000 € som har fyllt i en enkät om ansvarsfullhet
2.4	Vi minskar miljöbelastningen från arbetsresor med hjälp av riktlinjer och anvisningar för resor samt ett internt kompensations- och stödsystem för hållbara resor.	2030	• Ekonomidirektören • Akademiernas och enheternas direktörer	Delmål i planen för minskning av utsläpp	1. Koldioxidavtryck från resande 2. Antal flygresor (inrikes/utrikes, personal/studerande/besökare, egen finansiering/extern finansiering)
2.5	Vi minskar miljöbelastningen från användningen av lokalerna i samarbete med hyresvärdarna genom att optimera hustekniken så den blir mer energieffektiv. Vi maximerar användningsgraden för lokalerna under användningstiden.	2028	• Akademiernas dekaner • Chefen för lokaltjänster • Expert inom lokaltjänster (Kari Karlsson)	Delmål i planen för minskning av utsläpp	• Lokalernas koldioxidavtryck
2.6	Vi stärker ansvarsfullheten i våra investeringar i samarbete med våra kapitalförvaltare i enlighet med vår investeringspolicy.	Kontinuerlig	• Ekonomidirektören	Målen har fastställts i investeringspolicy. Det viktigaste för Konstuniversitetet är att de valda kapitalförvaltarparterna har fungerande uppföljnings- och rapporteringsprocesser för ansvarsmålen.	• Ansvarsindikatorer för investeringar
2.7	Vi minskar mängden bland- och energiavfall som uppstår och höjer återvinningsgraden genom att förbättra sorterings- och återvinningsmöjligheterna samt anvisningarna på campus.	2028	• Chefen för lokaltjänster	Målbilderna fastställs utifrån utgångsläget i avfallsrapporten för 2023	Nyckeltal i L&T:s miljöwebb: - Nyttoanvändningsgrad - Återvinningsgrad - Koldioxidavtryck - Totalmängd avfall

3 Strukturer och ledning

Strukturerna och ledningen skapar riktlinjer och förutsättningar för en hållbar verksamhetskultur och förverkligandet av ekologisk hållbarhet vid Konstuniversitetet. Genom ledningen gör vi det möjligt att stärka en hållbar kultur och hållbara verksamhetssätt, samt föregår med gott exempel på hur miljöns hållbarhet och bärkraft beaktas både i de vardagliga valen och i beslut som gäller universitetets verksamhet.

Vi inkluderar åtgärderna inom hållbarhet och ansvarsfullhet och uppföljningen av dem i Konstuniversitetets återkommande årliga processer. I framtiden beaktar vi i beslutsfattandet och budgeteringen i ännu högre grad hur besluten påverkar universitetets miljöbelastning och främjandet av målet om kolneutralitet. Vi stärker vår universitetsgemenskaps hållbarhetskompetens genom att utveckla guider, utbildningar och verktyg.

Vi är inte ensamma i hållbarhetsomställningen. Därför samarbetar vi aktivt med våra samarbetspartner och intressentgrupper för att bygga upp en mer hållbar framtid och kommunicerar öppet om vår verksamhet.

#	Åtgärd	Tidsintervall	Ansvarig instans eller enhet	Mål	Uppföljning och indikatorer
3.1	Vi följer årligen med hur miljöprogrammet framskrider i processen för verksamhetsstyrning och uppdaterar programmet vid behov. Vi rapporterar årligen om miljöprogrammets framskridande som en del av årsrapporteringen. Vi utnyttjar rapporten i verksamhetsstyrningen och beslutsfattandet. Vi utvecklar processen vid behov genom att utnyttja utvecklingsrekommendationerna i auditeringen av kvalitetssystemet.	Kontinuerlig	• Ordföranden för styrgruppen för ekologisk hållbarhet • Eko-styrgruppens expert (Katariina Kivistö-Rahnasto) • Chefen för utvecklingstjänster	Miljöprogrammet ingår i verksamhetsstyrningens process och styr akademiernas och enheternas verksamhet.	j/n
3.2.	Vi föreslår att temat för riskhanteringen 2026 ska vara förverkligandet av hållbarheten och ansvarsfullheten. Vi utvärderar genomförandet av miljöprogrammet under tiden efter strategiprojektet för ekologisk hållbarhet	2026	• Eko-styrgruppens expert	Utvärderingarna är gjorda	j/n

	2025–2026. Vi utvärderar ansvarsfördelningen, organiseringen och resursfördelningen i ljuset av resultaten.				
3.3	Vi stärker beaktandet och främjandet av ekologisk hållbarhet i chefsarbetet, beslutsfattandet och ledningen genom att ordna utbildningar samt genom att utveckla guider och förankra dem. Vi följer upp främjandet av ekologisk hållbarhet i utvecklings- och målsamtalen med personalen.	Kontinuerlig	• Expert inom personaltjänster • Expert i styrgruppen för ekologisk hållbarhet	Den ekologiska hållbarhetens perspektiv ingår i a) utvecklings- och målsamtalsblanketterna samt b) stödmaterialet för chefer.	1. Utbildningarnas och guidernas användningsgrad och användarrespons 2. Mål a) och b): ja/nej
3.4	Vi stärker hela universitetssamfundets hållbarhetskompetens i anslutning till det egna arbetet och studierna genom att ordna utbildningar och utveckla guider. Vi granskar kompetensen inom ekologisk hållbarhet som en del av universitetets utbildnings- och personalplanering.	Kontinuerlig	• Expert inom personaltjänster • Expert i styrgruppen för ekologisk hållbarhet	Guiderna och utbildningarna uppdateras och utvecklas och personalen utnyttjar dem.	Användarrespons och användningsgrad för utbildningar och guider.
3.5	Vi samarbetar endast med partner som agerar hållbart och ansvarsfullt.	Kontinuerlig	• Direktör för kommunikation och samhällsrelationer	Konstuniversitetet har uppdaterad praxis för bedömning av partnernas ansvarsfullhet.	j/n